

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду. Для отримання додаткової інформації див. повне посилання на авторське право в кінці цього документу.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційний бюлетень практики Суду № 139

Березень 2011

Lautsi та інші проти Італії - 30814/06

Рішення від 18.03.2011 [ВП]

Стаття 2 Протоколу № 1

Повага до філософських переконань батьків

Повага до релігійних переконань батьків

Наявність розп'ять у класах державних шкіл: *немає порушення*

Факти - на зустрічі з керівниками державної школи, яку відвідували діти заявниці, заявниця зазначила, що наявність розп'ять у шкільних класах становила порушення принципу світськості, згідно з яким вона хотіла виховувати своїх дітей. Після того, як керівники школи вирішили залишити розп'яття в класах, вона порушила провадження в адміністративному суді. Тим часом міністр освіти видав наказ, зобов'язуючи керівництво шкіл забезпечити в класах наявність розп'ять. Скаргу заявниці було відхилено рішенням, яке зрештою було залишене в силі Державною радою. Заявниця та двоє її синів (другий та третій заявники) подали скаргу до Європейського суду, який виніс рішення 3 листопада 2009 року, згідно з яким судді одноголосно постановили, що мало місце порушення статті 2 Протоколу № 1, взятої у поєднанні зі статтею 9 Конвенції (див. Інформаційний бюлетень № 124).

Право - стаття 2 Протоколу № 1: рішення про те, чи повинні розп'яття бути присутніми в класах державної школи, було частиною функцій, взятих на себе державою-відповідачем у сфері освіти та навчання, а відтак підпадало під сферу застосування другого речення статті 2 Протоколу № 1. Це робило його галуззю, в якій починало діяти зобов'язання держави поважати право батьків

на забезпечення освіти та навчання своїх дітей у відповідності зі своїми власними релігійними та філософськими переконаннями. Розп'яття було передусім релігійним символом. Хоча й було зрозуміло те, що перша заявниця могла побачити у зображенні розп'яття у класах державної школи, яку раніше відвідували її діти, відсутність поваги з боку держави до її права на забезпечення освіти та навчання своїх дітей згідно зі своїми власними філософськими переконаннями, її суб'єктивне сприйняття саме по собі не було достатнім для того, щоб встановити порушення статті 2 Протоколу № 1.

Рішення про те, чи повинні розп'яття бути присутніми в класах державних шкіл, було, в принципі, питанням, що входить до свободи розсуду держави-відповідача. Крім того, той факт, що будь-якого європейського консенсусу з питання присутності релігійних символів у державних школах не існувало, свідчив на користь такого підходу. Однак така свобода розсуду супроводжувалась європейським наглядом. Дійсно, наказавши забезпечити наявність розп'яття в класах державних шкіл – символу, який безсумнівно посилався на християнство, – нормативні документи надали релігії більшості в країні переважаючої видимості в шкільному середовищі. Проте сам цей факт не був достатнім для позначення процесу ідеологічної обробки з боку держави-відповідача. Крім того, розп'яття на стіні було по суті пасивним символом, який не можна вважати таким, що має на учнів вплив, порівняний з дидактичною промовою або участю в релігійній діяльності. Велика палата не погодилась з підходом Палати, яка дійшла висновку, що зображення розп'яття у класах мало значний вплив на другого та третього заявників, яким було одинадцять та тринадцять років у відповідний час. Ефект більшої видимості, яку присутність розп'яття надавала християнству в школах, слід було розглядати з точки зору наступних елементів. По-перше, присутність розп'яття не була пов'язана з обов'язковим викладанням християнства. По-друге, Італія паралельно відкрила шкільне середовище для інших релігій. Крім того, заявники не стверджували, що присутність розп'яття в класах закликала до розвитку викладання з тенденціями прозелітизму, як і не стверджували, що другий та третій заявники коли-небудь бачили тенденційні посилення на таку присутність з боку вчителів при здійсненні своїх функцій. Нарешті, перша заявниця зберегла в повному обсязі своє батьківське право просвіщати та консультувати своїх дітей, здійснювати в їхньому відношенні свої природні функції педагога та направляти їх на той шлях, що відповідає її власним філософським переконанням. Таким чином, вирішивши зберегти розп'яття в класах державної школи, яку відвідували діти першої заявниці, органи влади діяли в межах свободи розсуду держави-відповідача в рамках її зобов'язання поважати, у здійсненні функцій, які вона приймає на себе у сфері освіти та навчання, право батьків забезпечувати такі освіти та навчання, які відповідають їхнім релігійним та філософським переконанням.

Висновок: немає порушення (п'ятнадцять голосів проти двох).

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Це коротке викладення рішення, зроблене Секретаріатом, не є
зобов'язальним для Суду.

Натисніть тут для доступу до Інформаційних бюлетенів з практики Суду:
[Case-Law Information Notes](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду; також Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна завантажити з бази рішень Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-яких інших баз даних, в яких Суд його також розмістив. Його можна відтворювати в некомерційних цілях за умови, що будуть зазначені повна назва справи та посилання на авторське право і Цільовий фонд «Права людини». Для використання будь-якої частини цього перекладу в комерційних цілях слід звертатися за наступною адресою: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int